

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

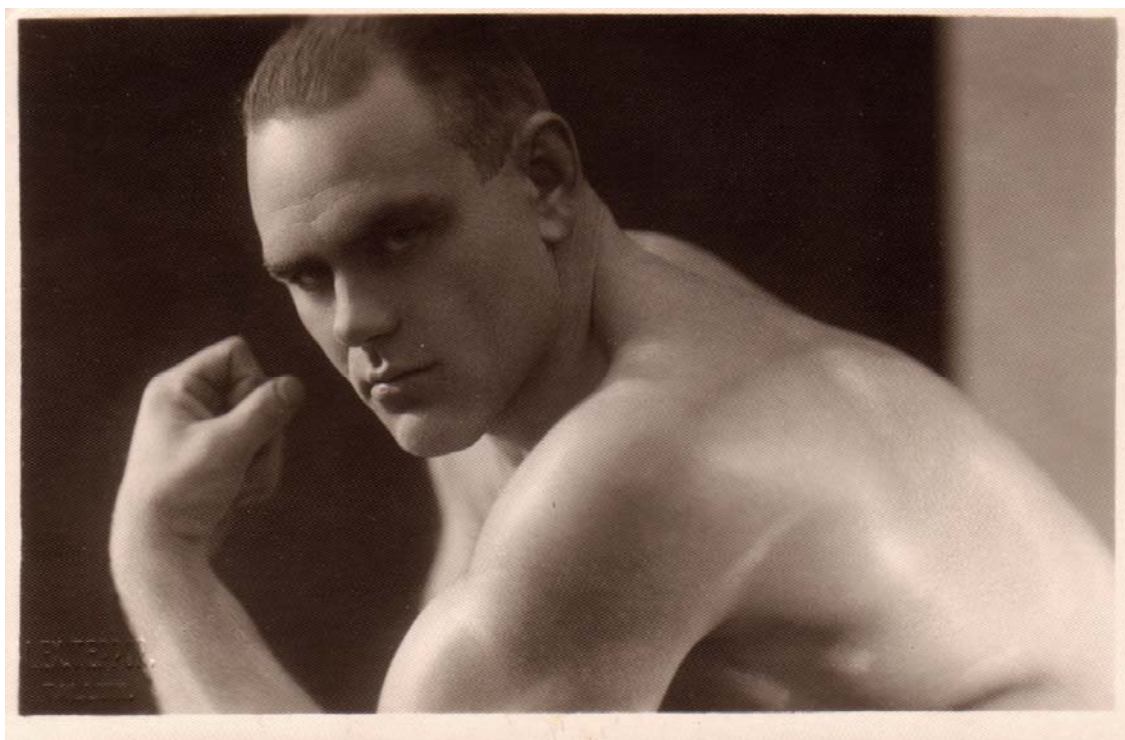
I

1) Atleetika on üks vana ja meie maile võõrast keelest mugandunud sõna, mis võiks otsetõlkes tähendada 'jõustikku' ('kergeatleetika' – 'kergejõustik'). Inglise jaoks ongi *athletics* ju tänaseni just kergejõustik. Kuid tegelikult oli see termin tuttav juba vana-Kreeka spordisõpradele. Mida tähendas 'athlon' vanas Kreekas?

2) Põnev raamat "Antiikaja rekordid", mis mitte väga ammu ka eesti keeles ilmus (Tänapäev, 2005), on aastal 67 toimunud olümpiamänge nimetanud ajaloo kõige igavamateks. Miks? Mis siis juhtus?

3) Rahvusvahelise Olümpiakomitee kodulehel internetis kannab teda tutvustav artikkel pealkirja "Pealtvaataja, kes võitis olümpiamängud". Tõepoolest, seesugune lugu 1896. aasta Ateena olümpiamängudel juhtus. Turistina Ateenas viibinud noormees sattus olümpia tenniseturniirist osa võtma täiesti juhuslikult, sõprade pealekäimisel tekkinud emotsionaalse otsuse mõjul. Tal polnud kaasas isegi mitte spordivarustust... Sellegipoolest võitis ta esikohad nii tennis üksikmängus kui ka paarismängus (koos sakslase Friedrich Trauniga). Kes oli see iiri päritolu, kuid Inglismaad esindanud I OM-i suurim tennisestaar, hilisem Inglise parlamendisaadik ja muuhulgas näiteks ka tuline Iirimaa iseseisvuse eest võitleja?

4) Kes on pildil?

5) Nõjatuge nüüd toolileenile, kuulake kena muusikapala ja mõtelge jäähokile. Küsime loo pealkirja?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

II

6) Põhjamaad on kahtlemata talimängude suur jõud, kuigi taliolümpia korraldajarollis on seni olnud vaid Norra. Et teiste korraldajaks kandideerimised ebaõnnestunud on, seda võib põhjendada mitut moodi, kuid üks olulisi argumente on kahtlemata sobilike mäesuusamägede puudumine. Üks Rootsi linn on siiski mitmel korral olnud korraldusõiguse võitmisele lähedal. 1994. aasta mängude korraldusõigus kaotati Lillehammerile alles viimases voorus, häältega 39:45. Aga kandideerinud on see linn mitmeid kordi ja edukalt (kui siin midagi peale võidu üldse eduks nimetada). Kolme viimase allesjäänud pretendendi hulka jõuti veel ka 1998. ja 2002. aasta talimängude korraldusele kandideerides. Mis linn?

7) Enne Barcelona olümpiamänge andis Eesti valitsus erietsusega eriliste teenete eest kodakondsuse neljale meie toonase olümpiakoondise liikmele. Üks nendest oli vehkleja Viktor Zuikov, kuid kes olid ülejäänud? Lisavihje: kõik küsitavad mehed olid erinevatelt spordialadelt. (2 õiget nime toovad 1 punkti).

8) Teame muidugi hästi, et Eestis juhib olümpialiikumist Eesti Olümpiakomitee, mille president on Mart Siimann. Kuid meil on olemas veel ka organisatsioon nimega Eesti Olümpiaakadeemia. Keskusega Tartus asuva Eesti Olümpiaakadeemia missioon on olümpismi üldhumanistlike ideede levitamine ja erinevate olümpiaharidusprojektide teostamine. Akadeemia tegevus on suunatud eelkõige lastele ja noortele, kuid selle lahutamatu osa on ka akadeemilise diskussiooni algatamine ja edendamine. Küsime, kes on täna Eesti Olümpiaakadeemia president?

9) Näete pildil üht tänast sünnipäevalast. Kes?

10) Näete ekraanil ühte meeste 400 m jooksu. Õelge, kes on jooksu võidumees?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

III

11) Milline organisatsioon peitub tähekombinatsiooni ISOH taga? (Väike vihje: laiemalt võttes on siingi tegemist ikka sporditeemaatikast käsitleva organiga.)

12) Ühe eestlasest kahekordse olümpiamedalivõitja hobiks oli viiulite kogumine. Räägitakse, et ta olevat kunagi omale isegi ühe Stradivariuse hankinud, mis küll võltsinguks osutus. Ta armastas ka ise viulit mängida ning tema kodused ja külalised pidid tihti tema lemmiklugu Toselli serenaadi kuulama. Kodulinnas on sellele mehele ka ausammas püsti pandud. Kes?

13) Teatavasti võitis Läti Torino taliolümpiamängudel üldse läbi aegade oma esimese talimängude medali. Sellega sai hakkama kelgutaja Martins Rubenis. Kuid lisaks Lätile võitis Torinos oma esimese taliolümpiamedali veel üks Euroopa riik. Mis riik?

14) Möödunud aasta suvel kinnitas ROK seitse linna, mis kandideerivad 2014. aasta taliolümpiamängude korraldamisele. Nende hulgas on kolm endise NSV Liidu linna. Nimetage need? (Kaks õiget nime toovad ühe punkti).

15) Riiklikud spordimuseumid on olemas paljudes tublides spordihuvilistes riikides. Enamasti asuvad need ikka riigi pealinnas (nt Soomes Helsingis, Prantsusmaal Pariisis, Poolas Varssavis jne), kuid mitte alati. Ka Eesti Spordimuseum ei asu ju mitte Tallinnas, vaid hoopis Tartus. Euroopa suurima spordi- ja olümpiamuuseumi olemasolu tõttu võivad rinna ette lüüa sakslased ja see ei asu mitte nende pealinnas Berliinis... Mis linnas asub siis Saksa Spordi- ja Olümpiamuseum (näete seda ka pildil), kas Wolfenbüttelis, Münchenis, Kölnis või Hamburgis?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

IV

16) Mäesuusatajaid, kes võitnud vähemalt ühe MK-etapi kõigil viiel mäesuusa-alal, on maailmas kokku 8 (Marc Girardelli, Pirmin Zurbriggen, Bode Miller, Günther Mader, Kjetil Andre Aamodt, Petra Kronberger, Pernilla Wiberg ja Janica Kostelic). Täna tegevspordlastest on sellele saavutusele väga lähedale jõudnud veel üks uljas suuskur, kellel puudub veel vaid MK-võit alpi kahevõistluses. Tema auhinnakappi kaunistavad aga juba olümpiakuld ning kaks suurt kristallgloobust hooaja MK-üldvõidu eest. Kellest on jutt?

17) Kuu aega tagasi toimus järjekordne Tartu Maraton, mis teatavasti juba alates 1995. aastast kuulub maailma pikamaasuusatamise sarja Worldloppet liikmete hulka. Aastatel 1999-2004 asus Tartus ka Worldlopeti peakorter ning organisatsiooni peasekretäriks oli Madis Lepajõe. Küsime aga, kuhu kolis Wordlopeti peakorter Tartust ehk siis kus ta praegu asub? Täpne vastus 2 punkti, õige riik 1 punkt.

18) Küsime kahte venda, kahte täna Anaheim Mighty Ducks hokimeest. Vanem neist on üldse ainus, kes suutnud võita nii Stanley Cupi (kolmel korral), olümpiakulla, MM-i, World Cupi, juunioride MM-i kui ka Memorial Cupi (Canadian Hockey League võidukarikas). Ta mängis 12 hooaega järjest New Jersey Devilsis ja hinnati 2003/04 hooajal liiga parimaks kaitsjaks. Noorema teenistuslehel äratas eelkõige tähelepanu hooaja 2004/05 koduklubi – Ferencvaros TC Ungarist... Muuhulgas on vennad mänginud teineteise vastu Stanley Cup finaalis (2003). Mis on nende ühine perekonnanimi?

19) Teatavasti esindas Torinos Eesti mäesuusatamist Deyvid Oprja kõrval veel ka Tiiu Nurmberg. Teatud spordiringkondades on aga maailmas hoopis rohkem tuntud tema tädi Reet Nurmbergi (1945-1993) nimi. Mis vallas saavutas edu Reet Nurmberg, keda on nimetatud isegi üldse edukaimaks ja tuntuimaks eestlaseks sel alal?

20) Kuulete üht jäähokivõistlustelt tuntuks saanud melodiat, mis on tegelikult ühe rahva tants. Mis rahva tants see on?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

V

21) 1990. aastatel toimus suur arveteklaarimine ühe spordiala rahvusvahelises avalikkuses. Rahvusvahelise alaliidu FMJD kõrvale kerkis endise NSVL aladel omaette rahvusvaheline assotsiatsioon MARŠ (vene keeles МАШИ), mis tegutses ja korraldas omi võistlusi aastail 1992-2002. FMJD neid ei tunnistanud ja arvas Venemaa oma ridadest välja. Tänapäevaks on konflikt õnnelikult lõppenud, peetakse ühiseid tiitlivõistlusi ja Venemaa on taas ülemaailmse struktuuriga liitunud. Mis ala?

22) Selle spordiala alaliit Eestis on asutatud 15. juulil 2002. Kuigi ala peasponsoriks Eestis on Hyundai, tuli 2005. aastal maa meistriks hoopis Citroeni meeskond. Esimesed maailmameistrivõistlused sellel alal toimusid 1995. aastal. Mis spordialast on jutt?

23) Eesti 2005. aasta parimateks sportlasteks valiti teatavasti odaviskaja Andrus Värnik ja vehkleja Maarika Võsu. Kes valiti aga 2005. aasta sportlasteks meie põhjanaabrite soomlaste juures (nii meestest kui ka naistest)?

24) Veebruari algul avaldas Eesti Ekspress 2005. aasta dividendimiljonäride TOP 200. Sinna kuulus hulgaliselt spordimehi – näiteks vennad Tõnisted, Mart Lajal, Tiit Pahapill, Andres Liinat, Rene Kuulmann jne. Selle edetabeli 152. real seisab üks endine vehkleja, tänane tuntud tartlane (1,52 miljoniga) ning 56. real üks maletaja, kunagine amatööride maailmameister (3,8 miljoniga). Kes?

25) Kes on pildil?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

VI

26) See omaaegne juudi soost maailmameister elas ära üsna pika elu (eluaastad 1868-1941) ning saavutas lisaks maailmameistriks tulekule tunnustust muudelgi elualadel. Ta oli edukas, doktorikraadiga matemaatik, kes sõnastas ka omanimelise Abeli rühmi käsitleva teoreemi. Tema töid üldistades jõudis 1921. aastal sama teemani teine tuntud matemaatik, sakslanna Emmy Noether ja täna tuntaksegi teoreemi just Noetheri teoreemi nime all. Varem kasutati liitnime, kus oli ka algidee autori nimi. Küsitav pühendus hiljem filosoofiale ja humanitaariale ning oli muuhulgas Albert Einsteini isiklik sõber. Erinevate intellektuaalsete harrastuste teedel ekseldes mõtles ta välja uue kabepõhise lauamängu, mis täna mõistetavalt nimetatud just tema nime järgi. Tänapäeval tegutseb maailmas ka tema mälestust väärtustav rahvusvaheline selts, Berliinis asub aga tema muuseum.

27) Selle spordiala esimesed MM-võistlused toimusid käesoleval aastal Eestis. Osalejaid kogunes 12 riigist ja kuigi mõnedki juhuslikud möödujad olevat kommenteerinud, et toimunu jääb neile täiesti arusaamatuks, edastasid pilti sündmusest mitmed maailma uudiskanaliid (BBC, CNN, Euronews). Nii võisid korraldajad rahulolevalt nentida, et on taas Eestit maailmale spordisõbraliku riigina tutvustanud. Mis ala?

28) Mis aastast on jutt? Punkte toob ainult täpne vastus!

- * 28. jaanuaril asutati Eesti Spordimuuseum
- * Mihhail Botvinnik kaotas malemaailmameistri tiitli Tigran Petrosjanile
- * NBA tiitli võitis viiendat aastat järjest Boston Celtics
- * NHL Stanley Cupi omandas Toronto Maple Leafs
- * Tour de France'i esikoht kuulus Jacques Anquetilile
- * F1 maailmameistriks tuli Jim Clark
- * pikamaajooksjate kodumaa Keenia saavutas iseseisvuse
- * sündisid Michael Jordan, Charles Barkley, Hakeem Olajuwon, Karl Malone, Christian Plaziat, Petra Schneider, Tracy Caulkins, Brian Boitano, Garri Kasparov, Jose Mourinho, Gennadi Avdejenko, Mike Powell, Sergei Bubka, Ana Quirot, Carol Lewis, Gabriele Reinsch...).

29) Populaarses filmis "Noor pensionär" on koht, kus emalendurit mänginud Lia Laats kihutas tütar Marikale järele mootorratta külgorvis. Ehkki filmis juhtis võidusõidutsiklit uljalt Ervin Abel, kihutas sellega tegelikult siiski üks paljukordne Nõukogude Liidu meister, omaaegne Eesti parimaks sportlaseks valitu. Kes?

30) Neile võistlustele kutsub teid kaasa elama kobras nimega Rix. Välja valiti ta korraldajate poolt pärast hoolikat kaalumist rohkem kui 100 erineva variandi hulgast. Tihedas rebimises edestas kobras mitmeid toredaid olendeid, näiteks oravat ja toonekurge. Mis võistluste maskott on Rix?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

VII

31) Näete nüüd väljavõtet ühe tegusa eesti mehe CV-st:

1972-1974 Tagavere algkool
1974-1979 Orissaare Keskkool
1979-1983 Tallinna Spordiinternaatkool
1986-1988 Tallinna Miilitsakool
1997-2001 Concordia Rahvusvaheline Ülikool, bakalaureuse kraad õiguse erialal
1995-2002 täiendkoolitus USA Justiitsministeeriumi ja FBI erinevates programmides

Ta võitis 1988. aastal Eesti sisemeistrivõistlused kolmikhüppes ja sai samal aastal suvistel meistrivõistlustel Jaak Uudmäe järel hõbeda (kaotas 2 cm); samast aastast on pärit ka isiklikud rekordid nii kaugushüppes (7.45) kui ka kolmikhüppes (15.64). Kes?

32) Küsime kahte Eesti naissportlast, kes on olümpiaprogrammi kuuluval kergejõustikualal kehtiva Eesti rekordi ainuomanikud, kuid pole sellel alal välistingimustes üheski vanuseklassis võitnud ainsatki Eesti meistrivõistluste medalit? Et OM-programmis on aegade jooksul toimunud mitmeid muudatusi, siis võite segaduse vältimiseks arvestusest välja jätta kõik mis-iganes-tehnikaga-läbitavad võistlusmaad alates 3000 meetrist!

33) Kümnevõistlust võib pidada Eesti kergejõustiku paraadalaks. Läbi aegade on Eestist olümpiamängudel kümnevõistluses osalenud 13 meest ja see on ainus kergejõustikuala, milles on võidetud täiskomplekt olümpiamedaleid. Esimese medali (pronksi) kümnevõistluses võitis eestlastest teatavasti Aleksander Klumberg 1924. aastal Pariisis. Sealsamas Pariisis oli lisaks Klumbergile korraka samal alal võistlustules veel 3 eestlast. Kes olid need Eesti kümnevõistluse pioneerid olümpiamängudel? Muide, üks neist võistles Pariisis veel teivas-, kaugus- ja kõrgushüppes. Kaks õiget nime annab ühe punkti.

34) Ta on sündinud 12. detsembril 1960 ja tegutseb täna treeneri ja nõustajana; kuid on esinenud ka seminaride ja loengutega, propageerides koos oma õpilastega puhta spordi põhimõtteid. Tema õpilased on olnud edukad, võites medaleid nii 2004. aasta olümpiamängudel kui ka 2005. aasta MM-võistlustelt. Ta oli ise tippasemel kergejõustiklane ja on tänini oma maa rekordiomanik kettaheites (67.64, 1989). Paraku ei pidanud ta tiitlivõistlustel reeglina närvipingele vastu, jäädes ikka finaali ukse taha. Los Angelese OM-il 1984. aastal läks kõik hoopis ebaõnnestunult – loodetud medalivõidu asemel märgiti esialgu protokollis 13. koht ja tulemus 59.98, hiljem tuli sellestki ilma jääda, sest tema dopinguproov osutus positiivseks. Kellest on jutt?

35) Mark Twain kirjutas kord jutu “Calaverase maakonna kuulus hüppav konn”, milles räägiti konnast nimega Daniel, kes suutis nii kõrgele või kaugele hüpata kui vaja. Tänu Mark Twaini surematule loomingle õitseb Calaverase turismitööstus tänini. Alates 1928. aastast toimuvad seal iga maikuu kolmandal nädalavahetusel konnade kaugushüppe võistlused, mis maakonna laada raames tuhandeid pealtvaatajaid ja sadu tuhandeid dollareid koguvad. Peetakse ka maailmarekordite arvestust. Rekord kuulub alates 1986. aastast California “konnaajaja” Lee Giudici konnale Rosie the Ribiter (ehk võiks seda tõlkida kui Kargaja Rosie?). Küsimus lihtne – kui palju on siis tänaseni kehtiv konnahüppe MR? Andke vastus 10 cm täpsusega. (Täpsest tulemusest +/- 50 cm annab 1 punkti).

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

VIII

36) Tänavused jalgpalli MM-võistlused toimuvad Saksamaal. Juba on teada, et sellel MM-l juuakse palju Coca-Colat, sõidetakse Hyundaiga ja väljastatud on muidki suursündmusele pühendatud asju – muuhulgas toode nimega “Teamgeist 2006” (tõlkes umbes “meeskonnavaim 2006”). Mis see on?

37) Leedu korvpallimeeskonna edu olümpiaareenil on olnud muljetavaldav, aastail 1992-2000 võideti järjest kolmel korral olümpiapronks. Küsime aga, kes on ainus mängija, kellel on kodus kõik need kolm medalit – ehk siis kõigil kolmel korral on koondisse kuulunud ainult üks mees. NBA-s ta mänginud ei ole, kuid tema tööandjate hulka on kuulunud nt Saraatovi Avtodor, CSKA, Wroclaw Idea Slask, Prokom Sopot, Unicaja Malaga, Lietuvos Rytas...

38) Teatavasti peab rahvusvaheline korvpalliliit FIBA maailma riikide edetabelit nii meeste kui ka naiste arvestuses. Meeste esikolmikus on USA, Serbia ja Argentiina, Eesti asub 62. kohal. Ja ka naistest juhib USA, kuid küsime, kes on naistest 2-3? Muide, täpselt samad riigid asuvad samadel positsioonidel ka meeste ja naiste ühises pingereas. (Üks õige punkt).

39) Kes on pildil?

40) Näete katkendit ühest olulisest jalgpallimängust. Mis võistlus, mis mäng, mis meeskonnad? (Õige mäng 1 p, mõlemad meeskonnad pihta samuti 1 p).

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

IX

41) Robert Guerin, Daniel Burley Woolfall, Jules Rimet, Rudolphe William Seeldrayers, Arthur Drewry, Stanley Rous... Lõpetage nimekiri, mille lõpust on puudu kaks nime!

42) Küsitav persoon saavutas kergejõustiklasena esimest suuremat edu 1980. aastate alguses, lüües ühelt meie mehelt üle juunioride maailmarekordi, kusjuures saavutatud tulemus püsib omaealiste maailma tippmargina tänaseni. 1987. aastal tuli ta maailmameistriks ja valiti samal aastal oma riigi parimaks sportlaseks, aasta hiljem võitis aga olümpiahõbeda. Järgnesid mõõna-aastad, mistõttu ta otsustas 1990. aastate keskel ala vahetada. Edukalt! Ehkki olümpiavõit jäi ka nüüd saavutamata, (lisandus OM 8. koht), võitis ta 1995 – 2002 ometi tiitlivõistlustelt 10 medalit, sealhulgas 2 Euroopa meistri tiitlit. Kellest on jutt?

43) Purjetamine on eestlastele olnud edukas olümpiaala, mistõttu üks purjetamisküsimus siin igati asjakohane on. Kui meenutada viimaseid, 2004. aasta Ateena olümpiamängude purjetamisvõistlusi, siis mäletame, et seal osalesid võistlejad 9 paadiklassis, kusjuures mitmed neist olid kavas alles esimesi kordi (kui mitte päris esimest korda). Milline nendest paadiklassidest tegi aga oma olümpiadebüüdi kõige varem – juba 1932. aastal?

44) Mis on pildil?

45) Kes laulab? Ta sündis 1975. aastal ja tema lapsepõlv möödus vaestes oludes (vähemalt võrreldes tänasega). 1993. aastal mõisteti ta teismelisena viieks aastaks vangis mustade ja valgete vahelises kakluses osalemise eest, kuid vangist vabanes ta ennetähtaegselt. 1997. aastal arreteeriti keelatud relva ja marihuaana omamise eest. 2002. aastal viskas tüli käigus oma abikaasa kodust välja ning sai hiljem teda innukalt otsima minnes kaela 14 punktist koosneva süüdistuse, mille hulgas ei puudunud ka tapmisähvardus... Kes on see nii kauni lauluhäälega olümpiapronksi omanik?

Tartu spordipaarikas (18.03. 2006)

X

46) Ise on ta oma eesmärgi sõnastanud nii: “eneseteostus läbi eneseületuse, ehk olümpial hästi esineda”. Ujumisradadelt saavutatud resultaadid ongi muljetavaldavad – Barcelonast (1992) hõbe ja pronks; Atlantast (1996) kaks kulda ja hõbe; Sydneyst (2000) hõbe ning Ateenast (2004) samuti hõbe. Kokku siis seni neljadelt mängudelt seitse medalit. Arvestades sportlase sünniaastat (1974), pole võimatu, et tema auhindade rida saab tulevikus veelgi lisa. Kes on see väga hästi eesti keelt rääkiv sportlane?

47) Oma lemmikalal on see mees (sündinud 1974) alates 1993. aastast tulnud viiekordseks Eesti meistriks. Treeninguid alustas ta 1985. aastal Tallinna klubis “Tallas” Arvi Pleki juhendamisel. Tema parimad saavutused rahvusvahelisel areenil jäävad ajavahemikku 1998-2002, mil tuli Euroopa meistriks (2001) ja mahtus MM-il järjepidevalt esikaheksasse. Paralleelselt spordikarjääriga on tegutsenud muuhulgas nt OÜ-s Soffelman. Temaga küünarnukitunnet jaganu sõnul on tegu “vähese jutuga mehega, kes oma eraelust suurt ei rääkinud. Aga raha tal küll kunagi polnud.” Kes?

48) Loodetavasti ei võida eestlased enam eales ainsatki medalit NSV Liidu meistrivõistlustelt. Kuid võidetud on neid palju. Neli meie sportlast on tulnud NSV Liidu täiskasvanute meistriks rekordiliselt 21 korda. Kõige vähem tuntud neist on (võib-olla) laskur Enn Meriväli. Kes on aga ülejäänud kolm?

49) Näete ühe vormel-1 meeskonna logo. Küsime, mis meeskond? Vihjeks võib lisada, et tegu pole ainsa meeskonnaga sellest riigist...

50) Keda see skulptuur kujutab? Kes on selle taiese autor?

